

ПРОСВІТНИЦЬКА ПРОГРАМА «ПІСКОВА АНІМАЦІЯ» ЯК ІНСТРУМЕНТ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНІХ ЗАВДАНЬ НУШ В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Чекстере О.Ю. Orcid ID 0000-0003-2435-3831

На сьогоднішній день практичними психологами вже напрацьовано певний досвід роботи щодо супроводу першокласників на етапі адаптації до навчання у школі. Але, щоб полегшити цей процес, необхідно ще в закладах дошкільної освіти використовувати просвітницькі програми, які допоможуть дитині розвинути всі необхідні для цього якості.

Однією з таких просвітницьких програм і є «Піскова анімація».

Основна мета даної програми: розвиток сприйняття, мислення, пам'яті, уваги і уяви, а також збагачення (ампліфікація) дитячого розвитку. Ампліфікація передбачає розвиток здібностей дітей, становлення активної, творчої особистості дитини.

Задачі програми:

- розвиток творчого потенціалу, розкриття своїх унікальних здібностей, формування комунікативних навичок;
- тренування дрібної моторики рук, координації руху, пластики, яка стимулює розумові процеси, розвиток мови;
- рівноцінний розвиток і робота лівої (мислення, логіка) і правої (творчість, інтуїція) півкуль головного мозку;
- гармонізація емоційного стану, вміння розслаблятися;
- отримання ресурсу (зняття емоційної напруги у тривожних, агресивних і гіперактивних дітей).

Зміст програми охоплює як художньо-естетичний розвиток, так і інтеграцію даної освітньої галузі з комунікативно-особистісним, пізнавально-мовним і фізичним розвитком, що відповідає вимогам НУШ.

Програма «Піскова анімація» володіє не тільки художніми, але і терапевтичними перевагами. Використовуючи можливості трансформації, пісок

допомагає скинути негативні емоції, зняти внутрішнє напруження і втілити його на несвідомо - символічному рівні. Взаємодія дитини з піском дає величезний ресурсний ефект. Даний вид творчості, як засіб корекції психіки, дозволяє дошкільникам подолати почуття страху, висловити в малюнку почуття і емоції, дає свободу, вселяє впевненість в своїх силах.

Володіючи технікою малювання піском, дитина отримує можливість вибору, що, в свою чергу, забезпечує творчий характер дитячої продуктивної діяльності.

Педагогічні та психологічні аспекти використання піску: чудовий сенсорний матеріал, предметно-ігрове середовище, чудовий матеріал для образотворчої творчої діяльності, експериментування, конструювання, творення, пізнання. Дитина включається в гру з піском всім своїм єством - емоційно, психічно і фізично. При цьому створюються сприятливі умови для прояву у дітей концентрації уваги, допитливості, захопленості, а також для релаксації. Активуються розумові і емоційні резерви. У малюванні піском беруть участь обидві руки, тому обидві півкулі мозку працюють. Створення уявних образів, робота руками і отримання нових вражень і задоволення, - все це в сукупності і лежить в основі оздоровчого (терапевтичного) ефекту.

Психологічні проблеми, при яких корисно застосовувати пісочне малювання в поєднанні з іншими методами:

- проблеми поведінки дітей: агресивність, неслухняність, гіперактивність;
- проблеми розвитку дітей;
- емоційні проблеми: невпевненість в собі, низька самооцінка, сором'язливість, тривожність, страхи, нічні кошмари;
- комунікативні проблеми: адаптація до дитячого садка, труднощі в спілкуванні з іншими дітьми і дорослими;
- розвиток психічних процесів (увага, логічне мислення, уява, зорове і слухове сприйняття, пам'ять, мова), вміння діяти за словесною інструкцією.

Одним із провідних завдань педагога є реалізація творчого потенціалу дошкільника, використовуючи різноманітні креативні техніки. Оскільки

малювання піском є видом образотворчого мистецтва, то діти ознайомлюються під час занять з основами загальної композиції, засобами художньої виразності, поняттями ритму й симетрії, особливостями структури та видами візерунків, способами створення художніх образів засобами піскової анімації. А ще вони переглядають відео презентації відомих майстрів піскової анімації, набувають знань про значення музики в пісковій анімації, стилі малювання піском, ознайомлюються з історією цього виду мистецтва.

На заняттях використовуємо різні методи навчання, зокрема: ігрові, словесні, наочні, практичні. Кожне заняття містить теоретичну частину і практичне розв'язання завдання. Під час занять звучить музика, що є своєрідним фоном для роботи, створює творчу атмосферу під час малювання піском. До того ж музика в поєднанні з пісковою анімацією позитивно впливає на психоемоційний стан дитини - врівноважує та заспокоює. З огляду на це, ми практикуємо комбіновані заняття, що сприяють музичному вихованню дітей та розвитку в них зображувальних навичок.

Діти розв'язують творчі завдання як індивідуально, так і парами чи колективно. Парна та колективна зображувальна діяльність значно прискорює процес створення образу, дає змогу дітям навчитися правильно розподіляти завдання, з огляду на вік і здібності кожного, сприяє формуванню комунікативних навичок, вміння домовлятися.

Зауважимо, що малювання піском сприяє не тільки розвитку творчих здібностей дошкільників, але й графо-моторних навичок.

Новітні інформаційно-комп'ютерні технології суттєво впливають на всі ланки життя сучасної людини. Науково-технічний прогрес поступово витісняє з нашого життя письмо, й діти все рідше можуть спостерігати як батьки пишуть що-небудь від руки. Але успіхи в набутті, збереженні, перетворенні та передаванні інформації тісно пов'язані з розвитком і вдосконаленням письма, яке є складовою частиною людської діяльності в її різноманітних видах. Незважаючи на всебічну комп'ютеризацію, підготовка руки до письма було і залишається важливим завданням початкової ланки дошкільної освіти,

кінцевим результатом якого є формування вже у школі в учнів умінь змістовно, точно, граматично і графічно правильно висловлювати свої думки в письмовій формі.

Згідно з оновленою програмою виховання і навчання дошкільників «Дитина», у дошкільному навчальному закладі повинні бути створенні умови для успішного розвитку формують рухів руки, дрібної мускулатури пальців рук за допомогою природних матеріалів. Саме у пісочниці використовуючи на практиці систему формування графо-моторної діяльності та рухової навички письма, можна одночасно корегувати недоліки зорово-моторної координації, слухову та просторову увагу. В такому випадку стабілізація рухової навички розвантажить увагу дитини і дасть можливість сконцентруватись на виконанні звукової структури слова чи інших завдань.

Розвиток точних рухів пальців рук сприяє розвитку у дітей наступних психічних процесів:

1. Уваги. Вправи з піском вимагають від дітей концентрації уваги для ефективного результату.
2. Конструктивного мислення та творчої уяви. Створені за допомогою піску фігурки лише віддалено нагадують реальні предмети. Дитині необхідно "включити" фантазію, щоб побачити індивідуальність і характерні особливості малюнка.
3. Рухової пам'яті. Кожен новий рух руки ґрунтується на вже сформованому моторному навику, що природно викликає потребу згадувати рухові образи.
4. Візуального і тактильного сприйняття. У процесі роботи у дітей виникає необхідність співвіднесення наочних символів зі словесними, і переведення їх значення в практичну діяльність.

Малювання фігур на піску є оптимальною методикою навчання письму. Діти впевнено і з цікавістю грають в піску. Для них лоток з вирівняним піском є набагато привабливішим для малювання фігур, ніж чистий аркуш паперу. До того ж гладка поверхня піску просто спонукає до нестандартної творчості.

Особливість занять з піскової анімації полягає в тому, що вести їх може і педагог, і психолог. Акцент на заняттях робиться не на «правильне» малювання, а на самовираженні, виплеску негативних емоцій, отриманні позитивних емоцій, розвитку впевненості в собі.

У процесі занять з пісочницею розвиваються наступні емоційно-вольові якості:

- уміння об'єктивно оцінювати свою роботу;
- впевненість у своїх силах і здібностях, так як невстигаючих на заняттях не буває;
- посидючість;
- цілеспрямованість;
- акуратність.

Зважаючи на психологічний і художній потенціал піскової анімації як своєрідного мистецтва, вважаємо доцільним ввести ознайомлення з пісковою анімацією до варіативної частини освітньої програми закладів дошкільної освіти у формі гурткової роботи.

Чекстере Оксана Юрїївна (orcid.org/0000-0003-2435-3831), кандидат психологічних наук, провідний науковий співробітник лабораторії психодіагностики та науково-психологічної інформації Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України.